

☞മാധ്യമം • ഞായർ • 24 ജൂലൈ 2016 • ലക്കം 1473

വാരാദ്യ മാധ്യമം

varadyam@madhyamam.in

ഏകാന്തതയാണ് അവരെ യാത്രക്കാരിയാക്കിയത്. ചെറുപ്പം മുതൽ കേട്ട അരുതുകളും അനുഭവിച്ച അസ്വാസ്ഥ്യവും അവരെ യാത്രകൾക്ക് തീവ്രമായി പ്രേരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആസ്ട്രേലിയ ഒഴികെ മനുഷ്യ വാസമുള്ള ഭൂഖണ്ഡങ്ങളിലൊക്കെയും അവർ സഞ്ചരിച്ചു. യാത്ര ഹരമാക്കിയ ശ്രീദേവി അന്തർജനത്തിന്റെ വഴികൾ...

ശ്രീദേവി അന്തർജനം
ചിത്രം: പ്രദീപ്കൻ കാഞ്ഞങ്ങാട്

ചന്ദ്രാൻതർജനം

മാനസസരസ്സിൽ അന്ന് മൈനസ് 20 ഡിഗ്രിയായിരുന്നു തണുപ്പ്. ഞാനതിൽ ഇറങ്ങിക്കുളിച്ചു. മഞ്ഞുകട്ടകൾക്കിടയിലൂടെ നടന്നുപോയി മുങ്ങി

വേണു കള്ളാർ

‘...നിവൃത്തോപനിയിലെ ഇതിഹാസം ഓഫീസിൽ മുന്നിൽ കാത്തു നിൽക്കുമ്പോൾ, തൊട്ടടുത്തുള്ള സ്ത്രീയെ ശ്രദ്ധിക്കാനിടവന്നു. അറുപത് കഴിഞ്ഞെങ്കിലും ബലിഷ്ഠമായ ശക്തിയും പാസ്‌പോർട്ടിലെ വിവിധമുദ്രകൾ അവർ സന്ദർശിച്ച സ്മയങ്ങളുടെ വിളംബരങ്ങളാണ്... തനിച്ചുള്ള അവരുടെ യാത്രാദേശങ്ങൾ എനിക്ക് പെട്ടെന്ന് മനസ്സിലാവുന്നതായിരുന്നു. ഭർത്താവിന്റെ, അഞ്ചിൽ മൂന്ന് ആൺമക്കളുടെ വിധേയവും അതിജീവിച്ചുകഴിഞ്ഞാണ് അവർ യാത്രകൾക്ക് ഒരുമ്പെട്ടത് എന്നു ധരിച്ച് കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വിശേഷിച്ചും. എന്തു ശക്തമായ പ്രേരണയോടെയായിരിക്കണം ശ്രീദേവി അന്തർജനം കൈമാറ്റം പരിക്രമണത്തിന് പുറപ്പെട്ടിരിക്കുകയെന്ന് സ്പോട്‌മാവുകയായിരുന്നു...’

പദ്മനാഭ പാർശ്വത്തിലേക്ക് -ആഷാ മേനോൻ (ഹിമാലയം കാഴ്ച ദർശനം : എഡിറ്റർ കെ.ബി. പ്രസന്നകുമാർ -2005)

ആസ്ട്രേലിയ ഒഴികെ മനുഷ്യവാസമുള്ള ഭൂഖണ്ഡങ്ങളിലൊക്കെയും ശ്രീദേവി അന്തർജനം സഞ്ചരിച്ചു. കുട്ടിന് ഉറ്റവരാരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവരുടെ ഹിമാലയ യാത്രകളിലൊന്നിലാണ് എഴുത്തുകാരൻ ആഷാ മേനോൻ കണ്ടുമുട്ടിയത്. തന്റെ കൈവെള്ളയിലെ രേഖകൾ നോക്കി മനസ്സ് വായിച്ച സഹയാത്രികയെ യാത്രയെഴുത്തിൽ പലയിടത്തും അദ്ദേഹം ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിങ്ങാലക്കൂട പുത്തൻചിറയിൽ ജനിച്ച് ഇപ്പോൾ കാസർകോട് ജില്ലയിലെ പൂണ്ണിയിൽ ശ്രീദേവി ടീച്ചർ എന്ന് നാട്ടുകാർ ആദരിക്കുന്ന അന്തർജനത്തിന് ജീവിതം തന്നെ ഒരുതരത്തിൽ ദേശാടനമാണ്. അനുഭവിച്ച അരുതുകൾക്കും ഏകാന്തതക്കും എതിരായ പോരാട്ടമാണ് അവർക്ക് യാത്രകൾ.

‘മാളക്കുട്ടന് പുത്തൻചിറയിലോ എന്റെ നാട്. വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ, പത്താംക്ലാസിലേക്ക് ജയിച്ചപ്പോൾ കല്യാണം കഴിപ്പിച്ചു. പത്തുനൂറ് പിലാത്തറക്ക് വടക്ക് മാതാമംഗലം കൈതപത്താണ് ഭർത്താവിന്റെ നാട്. പത്താംക്ലാസ് പാസായിട്ടേ ഞാൻ മലബാറിലേക്ക് വരുന്ന പാഞ്ഞിട്ടവർക്ക് പിടിച്ചിരുന്നു. ഇതിങ്ങാലക്കൂട കൂഴിക്കാട്ടശേരി സെൻറ് മേരീസ് ഗേൾസ് ഹൈസ്കൂളിലാണ് ഞാൻ പഠിച്ചത്. ഫാദർ ജോസഫ് വിതരത്തിലായിരുന്നു മാനേജർ. നല്ലൊരു മനുഷ്യൻ. ജാതിയോ മതമോ ഒന്നും അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ താൽപര്യം കൊണ്ടാണ് എനിക്ക് പഠിക്കാൻ കഴിഞ്ഞത്. അന്ന് നമ്പൂതിരി സമുദായത്തിനിടയിൽ വിദ്യാഭ്യാസം വളരെ മോശമായിരുന്നു. പുറത്ത് പോകാൻ പാടില്ല. മാനേജരുടെ നിർബന്ധം കാരണം എനിക്ക് സ്കൂളിൽ പോകാൻ കഴിഞ്ഞു. അവരെന്ന് പഠിപ്പിച്ചു. പഠിക്കുന്നതിൽ എനിക്ക് വലിയ സന്തോഷമായിരുന്നു. കുടുംബത്തിൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ സന്തോഷമൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർക്കിഷ്ടമായിരുന്നില്ല. എന്നാലും ഞാൻ പഠിക്കാൻ പോയി. തൊട്ടുകുടായ്മ, തിണ്ടിക്കുടായ്മയൊക്കെയുള്ള കാലമാണ്.

1960ലാണ് ഞാൻ എസ്.എസ്.എൽ.സി എഴുതുന്നത്. 1959ലായിരുന്നു വിവാഹം. കടുംദാരിദ്ര്യമായിരുന്നു വീട്ടിൽ. അച്ഛനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ചെറുപ്പത്തിലേ മരിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ നാട്ടിലൊക്കെ നമ്പൂതിരിമാർക്കിടയിൽ ബഹു ഭാര്യത്വമായിരുന്നു. ഒരാളെ അഞ്ച് സ്ത്രീകളെയൊക്കെ വേളികഴിക്കാം. എന്റെ അച്ഛൻ അഞ്ച് വേളികഴിച്ചു. ദാരിദ്ര്യമായാലും അതിന് തടസ്സമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. അന്യദിക്കിൽ നിന്ന് സ്ത്രീകളെ വേളികഴിച്ച് കൊണ്ടുവന്നു. ഞാനൊക്കെ ഇവിടെ വന്നപ്പോലെ. വാരവും പാട്ടവുമൊക്കെയുള്ള കാലമായിരുന്നു. കുടിയാന്മാർ എന്തെങ്കിലുമൊക്കെ കൊണ്ടുവന്ന് തരും. അതുകൊണ്ട് പട്ടിണി കിടക്കേണ്ടിവന്നില്ല. നാലാമത്തെ വേളിയിലെ മോളാണ് ഞാൻ. ഞങ്ങളുടെ കുടുംബത്തിൽ അഞ്ച് അമ്മമാരിലായി നാൽപ്പത് കുട്ടികളുണ്ടായിരുന്നു. ആൺകുട്ടികളൊക്കെ സ്കൂളിൽ പോയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പെണ്ണുങ്ങളിൽ ഞാനേ പോയിട്ടുള്ളൂ. പത്ത് പന്ത്രണ്ട് പെണ്ണുങ്ങളുണ്ട്. അവരൊന്നും പഠിച്ചിട്ടില്ല. അന്നത്തെക്കാലത്ത് സ്കൂളിൽ പോകാൻ നിഷിദ്ധമാണ്. ആൺകുട്ടികൾക്കും വേദം പഠിക്കാനേ അവകാശമുള്ളൂ. ക്രിസ്ത്യൻ സ്കൂളായതുകൊണ്ട് അമേരിക്കയിൽ നിന്നൊക്കെ കുട്ടികൾക്ക് സംഭാവനകൾ വരും. അതിൽ നല്ല ഡ്രസൊക്കെ വന്നാൽ എനിക്കും കിട്ടും. രാവിലെ സ്കൂളിൽ പോകുമ്പോൾ ഇല്ലത് ഭക്ഷണമൊന്നും ഉണ്ടാവില്ല. സ്കൂളിൽ കഞ്ഞി വെക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഇല്ലത്തെ കുട്ടിയായതുകൊണ്ട് ചോറ് ഊറ്റിത്തരും. പാലും ഉപ്പുമായും തരിയും കിട്ടും. ഹൈസ്കൂളിൽ പഠിക്കുമ്പോഴും എനിക്കൊരു പങ്ക് അവിടെ വെക്കും. എസ്.എസ്.എൽ.സി കഴിഞ്ഞിട്ടാ ഞാൻ മലബാറിലേക്ക് വരുന്നത്. പാട്ടെഴുതുന്ന കൈതപം ദാമോദൻ നമ്പൂതിരിയുടെ മൂത്തമയുടെ മകനാണ് എന്നെ വേളി കഴിച്ചത്. താഴത്തെ പെരിങ്ങോട്ടില്ലത് ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരി. ഞാൻ സ്കൂളിൽ പഠിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ഓൾഡ് സ്കീം ഹിന്ദി വിദാൻ പരീക്ഷ പാസായിരുന്നു. മാതൃകാലത്ത് എത്തിയ ഉടനെ ഞാൻ ഹിന്ദി ടീച്ചറായി ജോലിക്ക് ചേർന്നു. വീട്ടിനടുത്ത് ഒരു നമ്പൂതിരിയുടെ തന്നെ സ്കൂളായിരുന്നു.

എത്തിർപ്പുണ്ടായെങ്കിലും ഞാൻ വാശിയോടെ ജോലിക്ക് പോയി. ജീവിക്കേണ്ട. ഭർത്താവിന് പുജാകർമ്മങ്ങളൊക്കെയായിരുന്നു ജീവിത മാർഗം. സ്ഥിര വരുമാനമുള്ള ജോലിയൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. 55 രൂപയായിരുന്നു അന്ന് എനിക്ക് ശമ്പളം. ഒരുവർഷം അവിടെ പഠിപ്പിച്ചു. ഇത് ശരിയാവുമ്പോൾ എനിക്ക് തോന്നി. 1961ൽ കണ്ണൂർ വിമൻസ് ട്രെയിനിങ് സ്കൂളിൽ ടി.ടി.സിക്ക് ചേർന്നു. പഠിത്തം കഴിഞ്ഞയുടനെ, 1964ൽ കൂറ്റർ സ്കൂളിൽ ടീച്ചറായി പി.എസ്.സി വഴി ജോലി കിട്ടി. പിന്നെ പരപ്പു, പെരിയ, കഞ്ഞങ്ങാട് എന്നിവിടങ്ങളിലായി 34 കൊല്ലം ജോലി ചെയ്തു. കഞ്ഞങ്ങാട് കോട്ടച്ചേരി ഗവൺമെന്റ് എൽ.പി സ്കൂളിൽ നാലുവർഷം ഹെഡ്മിസ്ട്രസായിരുന്നു. 1998ൽ റിട്ടയർ ചെയ്തു. ഭർത്താവ് 1987ൽ മരിച്ചു. തലപ്പോറിൽ കാൻസറായിരുന്നു. അഞ്ച് മക്കളുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടുപേർ പ്രസവത്തിനു മുമ്പേ മരിച്ചു. ഒരാൾ പ്രസവത്തിന് ശേഷവും. രണ്ട് മക്കൾ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായി നാട് വിട്ടു. മൂത്തയാൾ ചെന്നൈയിൽ കോളേജ് പ്രിൻസിപ്പലാണ്. രണ്ടാമത്തെ മകൻ കാനഡയിൽ എൻജിനീയറും. മൂത്ത മകനും ഞാനും 18 വയസ്സിന്റെ വ്യത്യാസമേയുള്ളൂ.

ജീവിതം ഇങ്ങനെ ചുരുക്കിപ്പറയുമ്പോഴും ശ്രീദേവി അന്തർജനത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ തിരയാടങ്ങളെ വലിയൊരു കടൽ ഇരമ്പുന്നുണ്ട്. ‘ഞങ്ങൾക്കന്ന് കളർ തുണികളൊന്നും തൊട്ടുകുടം. ബ്ലൗസ് ഉടുക്കും. സ്കൂളിൽ പോകുമ്പോൾ പാവായും ബ്ലൗസും ഇടുമെങ്കിലും തിരിച്ചുവന്ന് അതേ പോലെ ഇല്ലത് കയറാൻ പറ്റാ. വഴിക്കുന്നേ ഊരി കൈയിൽ പിടിച്ചോളുക. അതൊക്കെ മാറ്റി കുളിച്ചിട്ടേ അകത്ത് കടത്തുകയുള്ളൂ. സിനിമയിലൊക്കെ കണ്ടിട്ടില്ലേ. നമ്പൂതിരി പെണ്ണുങ്ങൾക്ക് പുറത്തിറങ്ങാൻ സാത്ത്യാമില്ല. ഭയങ്കര നിബന്ധനകളാണ്. അത് ചെയ്യാൻ പാടില്ല. ഇത് പറഞ്ഞാൽ, ഇങ്ങനെ നിന്നു, അങ്ങനെയാക്കിട്ടാ...’

ജോലിയിൽ പാവായും പോകുമ്പോൾ പാവായും ബ്ലൗസും ഇടുമെങ്കിലും തിരിച്ചുവന്ന് അതേ പോലെ ഇല്ലത് കയറാൻ പറ്റാ. വഴിക്കുന്നേ ഊരി കൈയിൽ പിടിച്ചോളുക. അതൊക്കെ മാറ്റി കുളിച്ചിട്ടേ അകത്ത് കടത്തുകയുള്ളൂ. സിനിമയിലൊക്കെ കണ്ടിട്ടില്ലേ. നമ്പൂതിരി പെണ്ണുങ്ങൾക്ക് പുറത്തിറങ്ങാൻ സാത്ത്യാമില്ല. ഭയങ്കര നിബന്ധനകളാണ്. അത് ചെയ്യാൻ പാടില്ല. ഇത് പറഞ്ഞാൽ, ഇങ്ങനെ നിന്നു, അങ്ങനെയാക്കിട്ടാ...’

ഭർത്താവിന്റെ നാട്ടിലെത്തിയപ്പോൾ അത് ഒരുപടി കൂടുതലായി. ഈ അരുതുകളിൽ നിന്നാണ് എന്റെ യാത്രകൾക്കുള്ള പ്രേരണ തലയിലേക്ക് കയറുന്നത്. അരുതുകൾ കേട്ടുകേട്ട് കൂടുതലിട്ടാണ് ഞാൻ യാത്ര ചെയ്യാൻ തീരുമാനിച്ചത്. സാത്ത്യാബോധവും എങ്ങനെ മനുഷ്യർ ജീവിക്കുന്നു എന്നറിയാനുള്ള വ്യഗ്രതയും പുറത്തിറങ്ങണമെന്ന ആഗ്രഹത്തെയും കൂടുതൽ വളർത്തി.

ഭർത്താവ് മരിച്ചിട്ട് 30 വർഷത്തോളമായി. ഇപ്പോൾ തനിച്ചാണ് ജീവിക്കും. എനിക്ക് വലിയ തിരക്കുകളൊന്നുമില്ല. മക്കളൊക്കെ വലുതായി, അവരാരും അടുത്തില്ല. റിട്ടയർ ചെയ്തപ്പോൾ എന്റെ കൈയിൽ കാശായല്ലോ. പെൻഷനാണ്. ആർക്കും കൊടുക്കാനില്ല. ആകാശ് തവണകളായിട്ടാ കിട്ടുന്നത്. അത് കൈയിൽ കിട്ടുമ്പോ ഞാൻ ഇഷ്ടമുള്ള ദിക്കിലേക്ക് ഇറങ്ങിയെന്ന് പോകും. മക്കളും എത്ര വേണമെങ്കിലും സഹായിക്കും. യാത്ര എവിടേക്കൊന്നെങ്കിലും ഞാൻ ഒഴിവാക്കാറില്ല. ദുരയ്യതയ്ക്ക് ട്രിഗ്ഗറും ഏജൻസികളെ ആശ്രയിക്കും.

ഇന്ത്യ മുഴുവൻ മുന്നൂറാലേ പ്രാവശ്യം കറങ്ങി. ഹിമാലയത്തിൽ ആറ് പ്രാവശ്യം പോയി. 2005ലാണ് കൈലാസം കയറിയത്. കേരളത്തിൽ നിന്ന് കൈലാസയാത്രക്ക് പോകുന്ന ആദ്യത്തെ പെണ്ണാണ് ഞാൻ. ആഷാമേനോൻ എന്ന് വിളിക്കുന്ന നിരൂപകൻ ശ്രീകുമാർ, മാട്രസ് കൂത്തുകൂട്ടേണ്ടത്, ഫോട്ടോഗ്രാഫർ ജയചന്ദ്രൻ. ഇവരൊക്കെ യാത്രയിൽ ഞങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. മാനസസരസ്സിൽ അന്ന് മൈനസ് 20 ഡിഗ്രിയായിരുന്നു തണുപ്പ്. ഞാനതിൽ ഇറങ്ങി

ക്കുളിച്ചു. മഞ്ഞുകട്ടകൾക്കിടയിലൂടെ നടന്നുപോയി മുങ്ങി. ഏറ്റവും കോപിഷ്ഠയായ ബ്രഹ്മപ്രയാഗ നദി പങ്ങാടത്തിൽ കടന്നു. പഞ്ചതരണി ഗംഗയിലെ കുഞ്ഞൊഴുകിലൂടെ നടന്ന് മറുകരയിലേക്ക് കടന്നു. പഞ്ചാബ് യാത്രക്കിടയിൽ തലപെട്ട നദിയിൽ ഒഴുകിയിരിക്കുന്നു. സൂരക്ഷാ ഭടന്മാരാണ് മുളയും കയറും കൊണ്ടുവന്ന് താൽക്കാലിക നടപ്പാലമുണ്ടാക്കി കരയിലെത്തിച്ചത്.

ബുദ്ധ വിഹാരങ്ങളിൽനിന്ന് പ്രസാദമായി കിട്ടിയ ജീരകപ്പോരിന്റെ രുചി ഇപ്പോഴും നാവിലുണ്ട്. കാർമ്മണ്ഡുവിൽനിന്ന് ഹെലികോപ്ടറിൽ എവറസ്റ്റിനെ കൊടുമുടിയുടെ മുകളിൽ വെച്ചിട്ടു. ഹെലികോപ്ടറിൽ പെലറ്റും ഞാനും മാത്രം. അതിന് സർട്ടിഫിക്കറ്റൊക്കെ കിട്ടി. സിറ്റിസർവ്വീസിൽ പോയപ്പോൾ ആൽപ്സ് പർവതത്തിന് മുകളിലും കയറി. റോപ് വേ പോലത്തെ തീവണ്ടിയിലാണ് പർവതത്തിന് മുകളിലെത്തിയത്. താഴെ വലിയ ഗർത്തമാണ്.

അസമിൽ പുഴക്കര വരുത്തു തിന്നുന്നവരെ കണ്ടു. 2003ന്റെ ഒടുവിലായിരുന്നു യൂറോപ്പിലേക്കുള്ള യാത്ര. അവിടെ 53 ദിവസം ഉണ്ടായിരുന്നു. അമേരിക്കയിൽ 18 ദിവസം സഞ്ചരിച്ചു. ഒബാമയുടെ വീട് കണ്ടു. അകത്തൊന്നും കയറാനെ പറ്റിയില്ല. ഭാര്യയെ ജനാലയിലൂടെ നോക്കി. മെച്ചിച്ച് നിങ്ങളെ സ്മരിച്ചു. നയാഗ്ര വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന്റെ അടിയിലൂടെ സഞ്ചരിച്ചു.

മുന് മകന്റെ കൂടെ ഗൾഫ് രാജ്യങ്ങളിലൊക്കെ പോയിട്ടുണ്ട്. യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങളിൽ സിറ്റിസർവ്വീസാണ് എനിക്ക് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ടത്. അവിടെ ഞാൻ 13 ദിവസം താമസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭൂമിയിലെ സർഗ്ഗമാണത്. ദിശകളും നിറങ്ങളും നോക്കിയാണ് അവരുടെ ജീവിത രീതി. ഞങ്ങൾ താമസിച്ച ഹോട്ടൽ മുറികൾക്ക് നമ്പറുണ്ടായിരുന്നില്ല. പകരം നിറങ്ങളാണ്. അവിടെ ജീവിത രീതി നമുക്കൊന്നും പറ്റില്ല കേട്ടോ. പഴങ്ങളും ജ്യൂസും മാത്രം കഴിച്ചാണ് ദിവസങ്ങൾ തള്ളിനിൽക്കിയത്. ഇറ്റലിയിൽ പോയപ്പോൾ സോണിയ ഗാസിയാരുടെ വെള്ളിപ്പാത്രം കണ്ടു. അവർക്ക് മുന്തിരിത്തൊട്ടുമുണ്ട്, മൂന്നുരോക. വീടും കണ്ടു. നമ്മുടെ ഓടിട്ട വീട് പോലെ കൊച്ചുവീട്.

ജർമനി കരകാശല വസ്തുക്കളുടെ നാടാണ്. ചെരിപ്പും ബാഗും മൊക്കെ നമ്മൾ പറയുന്നതുപോലെ നിമിഷ നേരം കൊണ്ട് ഉണ്ടാക്കിത്തരും. അതൊക്കെ കാണാൻ എന്താ രസം.

വത്തിക്കാൻ സിറ്റിയിൽ പോയപ്പോൾ എനിക്ക് പോപ്പിനെ കാണണമെന്ന് വലിയ മോഹമുണ്ടായി. മതാധ്യക്ഷനല്ലേ. സെൻറ് പീറ്റേഴ്സ് ബസിലിക്കയിലെത്തി വലിയ മണിയടിച്ചു. അന്ന് പോപ്പിന്റെ പിറന്നാളായിരുന്നു. പത്ത് സ്കാനറുകൾ കടന്നുപോകണം പള്ളിയിൽ കയറാൻ. അദ്ദേഹം വയ്യാതെ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കെട്ടിപ്പിടിച്ച്. അദ്ദേഹം എന്തെന്നും എന്റെ കഴുത്തിലുണ്ടായിരുന്ന മാലയാൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം അത് വെഞ്ചരിച്ച് എന്റെ കഴുത്തിൽ തന്നെ ഇട്ടു തന്നു. പാപ്പ ഞങ്ങൾക്ക് മുന്തിരിത്തൊട്ടൊക്കെ തന്നു. എനിക്ക് വലിയ സന്തോഷമായി.

ജീവിതത്തിലെ അനുഭവങ്ങളൊക്കെയും മോശമാണ്. എഴുപത് വയസ്സായില്ലേ. നാഥനില്ലായ്മ എന്നെ അലട്ടുന്നുണ്ട്. ഇങ്ങനെ കറങ്ങിയിട്ട് എന്ത് ഗുണം കിട്ടുന്നുണ്ടെന്ന് ചോദിക്കാറുണ്ട് ചിലരെക്കൊക്കെ. അസാധാരണങ്ങളിൽ നിന്നൊക്കെ ഞാൻ മക്ഷപ്പെടും. വേറൊന്ന്, എനിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ എന്തെങ്കിലുമൊക്കെ ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്ന സമാധാനം. വല്ലാത്ത അനുഭവമാണത്. ഒറ്റപാട് ആളുകളെ കാണാനും അവരുമായി ഇടപഴകാനും കഴിഞ്ഞു. ഇനിയിപ്പോ ബുണക്ക് പോകുന്നുണ്ട്. കാനഡയിലുള്ള മകന് അങ്ങോട്ട് മാറ്റമാണ്. അപ്പോൾ പറ്റിയാൽ ആസ്ട്രേലിയയും ഒന്ന് കാണണമെന്നുണ്ട്.

ഈ യാത്രാനുഭവങ്ങളൊക്കെ എഴുതി വെച്ചുകൂടെ എന്ന് ചിലരെക്കൊക്കെ ചോദിക്കിയിട്ടുണ്ട്. ‘അനുഭവിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ എഴുതാനെന്തിനേണ്ടു’...

◀ ശ്രീദേവി അന്തർജനം ആംസ്റ്റർഡാമിൽ

ഉത്തരായനം

02

അതിശയജീവിതം

04

